

Adéu al símbol franquista més obviat

La creu de la Torreta de la Ràpita, ara reconeguda com a Creu als Caiguts, ha gaudit durant dècades de l'acceptació dels veïns, però l'Ajuntament el retirarà en virtut d'un informe del Memorial Democràtic

Dani Sainz de Aja
periodista

Des de la platja, des de la plaça de l'ajuntament, fins i tot des del col·legi. Des de quasi qualsevol punt de la Ràpita es pot veure el conjunt monumental de la Torreta al cim del turó de la Guardiola. Una torre de guaita del segle XVI fa de pedestal d'una estàtua del Sagrat Cor i dels seus peus naix una creu de ciment de grans dimensions. Una de les postals de la Ràpita.

La setmana passada, però, l'Ajuntament va anunciar que retiraria la creu en tractar-se d'un monument franquista. Així ho ha conclòs un informe del Memorial Democràtic (la institució catalana que vetlla per la recuperació de la memòria històrica) encarregat l'any passat pel mateix consistori amb la voluntat d' aclarir una qüestió oblidada durant mig segle.

El març de l'any passat, en ple debat sobre la consulta del monument a la Batalla de l'Ebre de Tortosa, alguns mitjans es van fer ressò que a la Ràpita també hi havia un monument al triomf feixista en la Guerra Civil. Es tracta d'una creu als caiguts aixecada l'any 1964, durant les celebracions dels "25 anys de pau". **"Es van fer actes festius, religiosos..., cada municipi intentava fer alguna celebració, com el nomenament de Franco com a alcalde perpetu"**, apunta l'historiador rapitenc Josep Pitarch. **"Aprofitant que per aquella època es va restaurar l'antiga torre de la Guardiola i que s'havia fet la donació de l'escultura del Sagrat Cor, es va pensar que seria bo erigir un monument als caiguts"**.

Les pàgines de la *Revista Ràpita* recullen el moment. El capellà, les autoritats franquistes i les joventuts del Movimiento inauguren el nou conjunt monumental el juliol del 1965. Les paraules de l'alcalde de torn, Enrique Landete, són clares: **"Y a sus pies, como homenaje de admiración, respeto y cristiana memoria a los héroes de nuestra Cruzada Española, una cruz, la Cruz de los**

Imatge del conjunt format per la creu i el Sagrat Cor. / D. SAINZ DE AJA

Caídos por Dios y por España". De fet, quan Landete s'acomiada del seu mandat cita entre les seues grans obres els monuments al Sagrat Cor i als Caiguts, el qual el considera un *"tributo a los que con su sangre hicieron posible la paz y grandeza de España, guiados por nuestro providencial caudillo Franco"*. És més: als arxius municipals també es guarden els plànols de tres projectes previs de monument als caiguts que no es van arribar a construir.

Amb aquests proves, facilitades per l'Ajuntament, els tècnics del Memorial estableixen que són "una mostra evident" que la creu va ser posada per celebrar la victòria del bàndol franquista i tot seguit en recomanen la retirada. No obstant això, la conclusió d'aquest informe no és vinculant i trasllada a l'Ajuntament la decisió final apel·lant -això sí- a fer complir la Llei de memòria històrica, que al seu article 15 fa explícit el deure de les administracions de retirar els monuments d'enaltiment de la dictadura i la Guerra Civil.

L'alcalde, el republicà Josep Carró, ja ha anunciat la voluntat de seguir les recomanacions del Me-

morial, complir la Llei de memòria històrica i retirar el monument franquista. **"No podem prendre una decisió de forma individual, sinó que entenem que era imprescindible que aquell organisme que acaba catalogant els monuments franquistes de Catalunya clarifiqués els orígens de la creu de la Torreta; a partir d'aquí, evidentment, acabarem el dictamen i complirem la Llei de memòria històrica"**. Poc abans de Nadal, l'informe va arribar a l'Ajuntament i, abans de fer pública la decisió, l'alcalde va informar a la resta de portaveus municipals i al mossèn del poble.

Des de l'oposició, però, recreen que s'ha actuat sense consens suficient. El portaveu del PDeCat, Joan Martín Masdú, creu que l'alcalde no ha sigut prou **"prudent"**. **"És un tema que pot generar controvèrsia i necessita explicar-se més a la ciutadania"**, subratlla Martín. També explica que els grups de l'oposició no han rebut l'informe del Memorial per tal de poder acordar una posició entre els seus simpatitzants. Només en cas que la retirada generés més polèmica -diu l'exalcalde- es plantejarien demanar una consulta popular.

Després de tants anys vigilant el poble, la creu i el "santet" han gaudit de l'estima dels veïns. Bé per desconeixement, bé per oblit, bé perquè el monument mai ha constatat a cap inscripció, els rapitencs no li han donat un significat polític o religiós. **"Mai s'ha tingut en compte el que representa, en la societat rapitenc no ha generat mai cap conflicte ni disputa i sempre s'ha conviscut amb aquests símbols de manera tranquil·la i pacífica"**, afegeix Pitarch, que matisa: **"Això no trau que la creu es va beneir en aquest sentit [com a monument franquista]"**.

PENDENTS DEL DEPARTAMENT DE CULTURA El Memorial Democràtic, en canvi, troba "difícil poder establir amb certesa" si l'estàtua del Sagrat Cor va ser col·locada amb voluntat de ser un monument franquista. Per això l'actuació de l'Ajuntament es limitarà a retirar i demolir la creu de formigó. Això serà després que es pronuncie el departament de Cultura, que ha d'establir si la creu s'aixopluga sota la qualificació de Bé Cultural d'Interès Local de què gaudeix l'antiga torre de guaita. ■